

Передплата

на «РУСЛАНА» вносить:

в Австрії:

на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 6 кор.
на місяць . . . 1-70 кор.

За границю.

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 18 франків
Поодинокі числа по 10 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских свят о 5½ год. пополудни.

Реданція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. і. п. Домбровського (Хорулицьки). Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавемана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациі неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звычайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 с. від стрічки.

Побіда сицилійської Маффії.

(X) Суспільні і суспільно-політичні відносини в Італії яскраво освічуює недавня подія, котра показує, що там від тарпейської скали на капітоль недалеко дорога. Барона Рафаїла Паліццольо увязнено в грудні 1899 задля важного підзору, що він своїх політичних противників велів спрятати зі світа насним убійникам, 31. липня 1902. засуджено єго в Болонії на 30 літ тяжкої в'язниці, а 23. липня сего року суд присяжних у Фльоренції увільнив єго 8 проти 4 голосів задля недостачі доказів від єго неперечної вини і він міг з триумфом вернути на свою рідну Сицилію. Тисячі ожидали на побережю в Палермо на корабель, котрим Паліццольо вернув. Перед увязненем був він послом з міста Палермо, а тепер відкрив ся єму знов поворот до парламенту на Монце Чіторіо і задля того панує там безмежна радість, хоч кождий пересвідчений, що Паліццольо має на сумління убійство своїх політичних противників.

Паліццольо є проводирем сицилійської Маффії а єго процес кинув яскраве світло на роботу сего товариства. Страшний політичний гнет, який налягав свого часу Сицилію і південну Італію, витворив там змаганє до тайних товариств і сектарства. Але то, що колись було боротьбою проти політичної системи і чужого володарства, стало нині способом до осягненя приватних користей.

Південно-італійські тайні товариства «Самогга» в Неаполі і «Маффія» в Сицилії були спершу політичними кружками конспіраційними; нині є они добре зорганізованими котериями для охорони власних інтересів своїх членів коштом нечленів. Конституційна свобода, якої в Італії заживають більше як в інших європейських державах, збільшила до безмежності вплив сих товариств на все прилюдне житє в південній Італії. Маффія роздавала посольські мандати, она стала для правительства могутним політичним чинником, впливала на постанови правительства а навіть кермувала ними. З підмогою Маффії можна було дійти до влади в південній Італії. Увязненє проводира Маффії, Паліццольо, перервало побідну верховладу сего товариства, котре без статутів і членських карт держить ся сильніше своїми змаганями до власних користей, як усі товариства світа.

Паліццольо обжалувано, що наняв убійників, котрі звели зо світа власника дїбр Мічельо і директора банку Нотарбартольо. Шість літ надармо вело ся слідство, аж наостанку син директора банку виступив з обжалованєм Паліццольо, що велів убити єго вітця, котрий знав про обманьства Паліццольо в мійській касі, хотів банк сицилійський охоронити перед єго грабежливостю. Паліццольо зумів все усунути, що свідчило проти него. Одначе Мічеллі умираючи назвав Паліццольо своїм убійником, але відтак шез і поліційний звіт про єю подію і поясненя, які Нотар-

бартольо недовго перед своєю смертю видав до Риму про обманьства Паліццольо.

Колиж в 1899 увязнено Паліццольо, видав єго парламент і за ним не важив ся обізвати ані один голос, так яскраво компротували єго перед світом поясненя молодого Нотабартольо. Здавало ся, що Маффія знищена. В Болонії засудив єго суд присяжних на 30 літ тяжкої в'язниці, але дрібна неформальність довела до віднови розправи, процес віддано до нової розправи фльорентинському суду, а сей переслухавши около 300 свідків, увільнив Паліццольо. Маффія заторжествувала наново скріплена сявом нетикальности. Члени Маффії сипали єму цвітти під ноги, витали єго торжественно, Маффія віднесла світлу побіду, уздоровленє південної Італії, очищенє Сицилії відрочене на далекі роки.

Ся подія став яскравим доказом різниці між північною а південною Італією. За багату грецького, норманського, арабського живла є посеред населеня південно-італійського, котре більше тягне до Азії як до Європи. Проти поважного, трудящого, культурно і суспільно розвиганого населеня північного стоїть пропасть убійчих сицилійських сірчанних яскинь, сфанатизованих і забобонних верств народних із своїми тайними товариствами. Конституційна свобода, що послужила північній Італії, стала нещастєм для полудня. Школи і культурні змаганя видали ся нуждарям полудня лише непотрібними тягарями. Політичний поступ, новітня культура лише збільшили нужду південного населеня, а Маффія і зісупте лише глибше загніздили ся при конституційнім устрою. Сицилійске населенє замість висупити проти сих безличних клїк і котерий, горне ся до них, коли правительство намагає ся до них дїбрати ся. Барон Рафаїл Паліццольо походить з одної з найстарших родин шляхотских з Палермо і посвоячений з найбільше впливовими людьми в краю. Він є начеб представником клїки, що визискує південні сторони. А при всім тим маси радіють, дякують Мадоні, що проводир Маффії визволений. А при тим проявляє ся знов ненависть полудня проти півночі. Ся подія є яскравішим освітленєм тамошних відносин, як всі френельогічні поміри, антропольогічні і антропометричні порівнания і всякі криміналістичні статистики учених, она освітляє найкрасше єю обставину, що Паліццольо витають торжественно, коли він тимчасом належав до криміналу.

Фанатизм чи маняцтво?

По польских дневниках товче ся в теперішнім горячім часі якийсь кс. Туркул з Язовець. Пішло єму о відпуст на «Шкаплежної Матки» в Бучачи. В тім часі був єпископ о. Хомишин в монастирі оо. Василян в Бучачи і на запрошенє звїсного бучацького «казнодзєя», кс. Громийцького, до костела, відповів, що приїхав до Бучача incognito і — відправив набожєнство в василянській церкві. Отже прибувший

на бучацький відпуст кс. Туркул з Язовця, мимо тої відмови о. єпископа, з влізливостю, не зовсім лицюючою сьвященній яєсі, завзяв ся таки силомиць спровадити о. єпископа до костела. Отже іде до церкви оо. Василян і там напастує по черзі о. ректора і о. капеляна, щоби доконечно завели єго до о. Хомишина. Колиж одержав відповідь «incognito», «незражений тим вносить писемну просьбу (!), бо periculum in mora (!)», однак і на се чудовижне писемно дістав відповідь: «incognito».

Ся невдача так розлютила кс. Туркула, що виписав довгий лист до Dziennik-a polsk-ogo, який відтак задля єго дерзкості і аж до сьмішности посуненої фанатичної заїлости, «Діло» перепечатало в повній основі в своїм фейлстоні, а «Галічавин» назвав се «безстидством ксєндза» супротив руского єпископа яко signum Козловщини. Gazeta narodowa уважала потрібним виступити в обороні кс. Туркула, твердячи, що він жадного «безстидства» не сповнив, а тільки «завбрав голос в чисто церковній (!) справі, а се вільно кождому сьвященникови». Отже кс. Туркул, підбадьорений сею обороною «Народушки», вже зовсім стратив рівновагу і вислав до неї вже справді безстидний лист против наших владиків і нашого духовенства, називаючи сей памфлет «глосем капляньским».

Не станемо полемізувати з кс. Туркулом, який зраджує прямо умислову аберацію, але для ілюстрації єго маняківства чи фанатичного шовінізму, подаємо кілька зразків єго способу писаня. «Вже може тому 20 літ — оповідає кс. Туркул — коли розмовляючи з сусїдним гр.-кат. парохом про наші відносини, я учув таке звіренє: Нам, с. є Русинам добре би було тут бути шизматиками — а тамтим с. є під Москалем католиками». Заболіло мене тоді дуже, що се сьвященник св. віру, дар божий, рад би як одїж змінити. А чи се унікат — здає ся, що ні!»

В сей спосіб узагальнює кс. Туркул слова, почуті колись там перед 20 роками! Але чиж католицька Церква стратила би на тім висказі руского сьвященника, коли за 3 мільони галицьких Русинів, він рад був приспорити 30 мільонів російских Русинів? Очевидно кс. Туркул не говорив тоді з сусїдом про віру, тільки про політичне положенє руского народа і руский сьвященник ствердив тільки факт, що як Москалі православє, так Поляки католицьку уїю надуживали і надуживають задля винародовлюваня руско-українського народа. А тепер, по двацяти літах, кс. Туркул перекучує висказ руского сьвященника і генералізує виведені з того заміти на ціле духовенство.

«Коли заліщицький окружний інспектор — каже дальше кс. Туркул — спровадив однаковий образ Розпигото для всіх шкіл, то один із сьвященників, посьвятивши шкільний будинок, в котрім побачив такий образ, пішов до читальні і заявив людям: мені тут в нашій школі дуже не подобає ся, бо я бачив польского Ісуса Христа! Справа голосна, до тепер не покарана, а може навіть укладають єму лавровий вінець».

Але кс. Туркул не питає, чому інспектор не обчислив, кілько в своїм окрузі має шкіл з польским, а кілько з руским викладовим язиком і чому не спровадив польскі і рускі образи, але «однакові» т. є. польскі для всіх шкіл! Кс. Туркул ось як питає: «Чому так дїє ся? Яка причина? Коротко відповім: альфою і омеґою ревного Русина, се ненависть до Поляка. Нена-

видячи, гордячи і поневіряючи всім, що польське, зненавиділи і наш обряд і так їх оманула ся ненависть, що навіть при вістари, на яким є Ісус Христос Господь, отже сама любов — від того вістара кидають зерно ненависти (!). І тут виявляє ся щось страшного, диявольського. Сьвятик, в якого серцю ненависть, що накликає до ненависти, кожного приступаючого до Причастя взиває в торжественний спосіб, переймаючи до кости і шпіку, аби не важив ся приступати до тої найсвятійшої Тайни «яко Юда і разбойник» — він сам є Юдою і розбиває душу, кровю Ісуса спасені. Яка облуда — такої певно і в пеклі не знайде!»

Отсе на адресу руского духовенства, а до єго зверхників відзиває ся сей Туркул ось як: Кличу до кс. біскупа і кс. митрополита: горить! ратуйте, упоминайте, бо се лихе, підле і грішне. Лежать навхрест у стіп олтаря (се притик нашим владикам за молитви, відраховані навхрест лежачи, при кінці Служби Божої — *Ред.*), а чомуж не повстануть, а рознявши руки навхрест, не закличуть до підласних так, як се приказує св. Павло в листі до Тимогея... Боляк росте і дозріває та щоби в гангрену не замінив ся, потрібна операция. Отсе посланик Русиям auf auf — heraus mit der Farbe (бзїк! — *Ред.*) — не удавати — не жити по поганьски ненавистію, — не кормити ним народу, добивати ся своїх прав по божому, а коли ні, то може належало би вилучити трутні і козли з Христової вівчарні(?)... Мене болять — кінчить маняцький автор свій памфлет, що провідники народу пастирі стали ся в великій часті челядниками нарваних писмаків, а читаючи їх, закажують Христового духа а ділають наче би їм диявол проводив. І тому я закликав і кличу: горить! горе сьвятій Русі!»

Чиж се не правдивий безвстид, безличність, викликана безкарністю, а радше похвалами, з якими стрічає ся кожний совіністичний вибрик против Русинів?! Але ми не будем обрешувати ся на кс. Туркула, а відповімо єму християнським «спасибіг» і за се! Однак що-до «Шкаплежної» як і взагалі відпустової квестії заявимо зовсім отверто «mit der Farbe heraus» — як хоче язловецький бзїк — що досить ми маємо в нашій обряді сьвят і сьвятих, щоби єще розволочувати нарід по відпустах другого обряду. Коли кс. Туркул чує в собі місюварську жилку, най їде хотьби до — Япанії, між поганів, а опіку над душами греко-католиків оставить спокійно рускому духовенству і єпископатови. Чи чувано, щоби латиняки учащали на рускі відпусти, принимали св. Причастіє під двома видами, слухали наших проповідників? А прецінь ми не кричимо, що длятого «горить!» між латиняками, що заходить небезпечність дия-

вольського проводу в челюсти невольні! З якої-ж рації кс. Туркул занепокоїв ся нами? ану «mit der Farbe heraus!» — признайте ся ксенже, що се швехпольська польонізаційна дурійка!

Япаньско-росийська війна.

Ляоян чи Мукден?

Нині привіс телеграф донесене ген. Самсонова, що положене в Манджурії не змінене. Отже видко, що Куропаткин, сконцентрувавши свої війська коло Ляояну, держить їх на горбах довкола міста, здержуючи тим способом злуку трех япаньских армій. А Япанці поки-що єще не приступили до головного, загального атаку. Однак завсїгди єще є непевність, чи збуде ся битва під Ляояном, чи ні. Англійські жерела, так як пустили були вїстку про наказ царя до офензиви, так тепер самі здементували єї, запевнюючи, що приготования до відвороту пороблено вже перед тижнем і що Куропаткин цофне ся до Мукдену. Вправді після пляну Куропаткина, перетягнути підготовляючи кампанію аж до опанованя східних вод балтійскою ескадрою, було тепер завчасу вдавати ся в рішаючу битву, однак з огляду на те, що Ляоян став неначе другою Плевною через побудовані там сильні укріплення, що посїдає великий засіб маґазинів, як збірний пункт росийскої армії, що впрочім Росиянам дуже осоружно цофати ся перед Япанцями — бути може, що Куропаткин рішить ся допустити до облоги себе в Ляояні. Отже варто обчислити шанси обох сторін.

Шанси.

Силу всіх трех япаньских армій, оперуючих против Куропаткина подають на 200 тисяч і 800 гармат. Більшою і не може бути їх сила, а радше може меншою. Бо принявши тільки 60 тисяч облягаючого війська від Порт-Артуром, а 40.000 тисяч для охорони задів трех армій (Ялю, Такушан, Пичево), то навіть при тім скромнім рахунку будем мати 300.000 людей т. з. повне число, яке Япанія зразу заповідала вислати на поле битви. Але тут не вчислені єще япаньські залоги в Корей, які мусять вивосити бодай 10.000 (в самім Севлю стоїть 5.000 япаньского війська) і страти в борбах, які вже немаянучо досягнуть по япаньській стороні 50.000, а вкінці убиток через недуги і пошести, який винесе певно друге стілько. Так отже єще знов що найменше 100 тисяч людей відходить від повисшого рахунку, так що напевно армія Япанців не може бути сильнішою, чим в горі подано. Що-до армії Куропаткина, коло Ляояну то єї подають на 140 тисяч людей. Але вже хдть би з того, що цари-

ця — як доносять петербурські дневники — вислала вже дотепер на Далекий схід 10.000 пакетів з дарунками для офіцерів і 300.000 пакетів з дарунками для вояків — можна заключати про численність росийскої армії в Манджурії. Без сумніву, що так в Мукдені, як в Харбині находять ся сильні залоги, а дальше попри всю манджурську залізницю розложені відділи війська, по части задля охорони залізниці і патрулюваня краю, по части задля лекшого прокормленя доокресними засобами зьвірини і хліба. В даній хвилі, колиб під Ляояном прийшло до осади армії Куропаткина, ті війська адм. Алексєєв міг би легко стягнути залізницею і загрозити зади армії Куропаткина. А ще до того і старий манджурський полководець ген. Левєвич, головнокомандуючий до часу прибутя Куропаткина стоїть десь на півночі зі своєю владивостоцькою армією. В разі рішаючої битви, котру, як вже сказано, Куропаткин найправдоподобніше замінив би у відпиранє облоги і ген. Левєвич не сидів би безчинно. В сей спосіб теперішня хвилева часельна перевага Япанців, а навіть їх артилерийська перевага, яку подають на 800 гармат, підчас коли Куропаткин має тільки 500 гармат, стає дуже проблематичною, а в кождім разі положене Куропаткина не можна вважати критичним, як се хочуть представити япаньські кореспонденти.

— **ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ.** При зміні місяця просимо наших Вп. Передплатників о скорє відновленє передплати, зглядно з вирівнанє залеглостий та о приєднуванє нам нових передплатників.

Новинки.

— **Календар.** В середу: руско-кат. Прохора Інокентія; рим.-кат. Лаврентія. — В четвер: руско-кат. Калиника, Серафимі; рим.-кат. Зузання діви.

— **В дівочім ліцею в Перемишля** вписало ся було з початком 1903/4 шк. року 72 публичних учениць і 1 приватистка, а іменно: в підготовляючій класі 15 публ. учениць і 1 прив., в ІА класі 28 учениць а в ІБ класі 29 учениць. Скінчило рік 71 учениць, бо одна учениця з приготавляючої класи виступила в протягу року. Вєї записаві учениці були рускої народности і греко-католицької, а в віці від 10—14 літ (одна 15 літ і одна 18 літ), а після соціального походження 55 було доньок сьвященничих, 2 адвокатів, 3 лікарів, 2 урядників державних, 4 народних учителів, 2 мішан, 2 селян і 1 державного слуги. Стан науки був з кожного боку вдоволяючий, бо не тільки ствердила се інспекція, але і вислід цілорічної класифікації. З 72 публ. учениць 3 одержали поправки, а вєї прочі першу класу, з чого зі степенем відзначаючим бу-

Маркиян Шашкевич.

(Вступне слово виголошене на концерті філії тов. а. «Просвіти» в Камініці струм. д-ром Мироном Кордубою.

Маркиян Шашкевич має для нас, галицьких Русинів, то саме значінє, що Ронсор для Французів, Ломоносов для Москалів, Котляревский для росийских Українців. Єго імя звязане з нашим літературним відродженєм, з початком нашого національного життя і політичної сьвідомости. Рік 1837, в котрім появила ся «Русалка Дністрова», сей рік був для нас з національного і культурного боку епохальним, був роком народження нашої народної сьвідомости і народного розвою.

Правда, ми припізнались, дуже припізнались! У романьских народів вже скочувало ся сонце з полудня, у Німців досягло вже кульмінаційної точки, навіть у других Славян і у наших закордонних братів благословилося вже на день, коли галицька Русь спочивала ще в глухій темряві.

«Судило нам ся послідними бути» — каже Маркиян у передмові до «Русалки» — се фатум пригнітило тяжкою рукою галицьку Русь через цілий час єї історичного розвою. Положена в полосі, де сходили ся і перехрещувались дві культури: західна і східна, підпадала під вплив то одної то другої прибираючи ціхи чогось невиробленого, хисткого. В князівську добу виступає на

історичну арену найвізнійш зі всіх українських земель. Правда, за галицьких князів Романовичів наступає коротка доба блеску, але сей блеск був лише улудою. Гостка боярів-вельмож закріпостила весь народ, про віча, які в прочій Русі так визначну грають ролю, тут анї чути, а навпаки щораз то острійше зарисовують ся контури західного фєвдального устрою. Тільки добра подав нам захід в ту пору. Се газдованє боярів довело до того, що народні маси зовсім не протавили ся окупації татарській а відтак польській. І від сеї хвилі завмирає галицька Русь, западає в довгий віковий сон, який трєває ще й тоді, коли на Україні зорганізувало ся славне козацтво і стануло до борби проти польского гнету. А навіть в часі найбільшого підзму народного духа, за Богдана Хмельницького, не сиромоглась на якусь енергійнішу акцію.

І з сего тяжкого сну не всіли ми пробудитись навіть тоді, коли нас освободжено з під польского правління і прилучено до Австрії. Не пробудили нас зусиля австрійского правління, яке недовіряючи Полякам шукало у нас опори і подаючи помічну руку зразу щиро хотіло поставити нас на ноги. 1787 р./заведено на львівським університеті осібні рускі виклади всіх предметів богословского і філософичного факультету. 1791 р. приказано засновувати у східній Галичині рускі тривіальні школи. Але дарма! Так як ніякі розпорядження ні укази з гори не в силі забити живого народнього руху, так само і не в силі вони прикликати мертвого до життя. Т. зв. рускі виклади на університеті держались мовою,

яка нігде в сьвітї не існувала, мовою, котру професори штучно фабрикували з церковних книг, а якої студенти зовсім не розуміли. Результат був такий, що самі Русини протестували против руских викладів і воліли слухати латиньских. Саме за час 1796—1808 р. не вийшла в Галичині ні одна руска книжка.

Але чого не всіли штучні експерименти правительства, того доконав природний, живий, народний рух, який тоді почав ся на заході, а котрого філії порушили й нашу застоюлу воду.

По віденьскім конгресі наїсла Европу тяжка реакція; сьвятій союз 5 держав під проводом австр. міністра Метерніха поставив собі метою придушувати всякі поступові змаганя, все, що пахло ідеями французької революції. І саме той гнет викликає рухи серед поступових елементів у всіх краях Европи. Ті рухи попри політично-революційний характер, набирають ще ціхи національної під впливом романтизму, що саме тоді володів в літературі. І так завязують ся в Італії товариства карбонаріїв, в Греції гетерії, в Німеччині тов. Jung-Deutschland. Той рух переносить ся й до областей колишньої Польщі і тут повстають численні конспірації, які ведуть остаточо до новстаня з р. 1830.

Початки народного руского руху в Галичині не проявили ся анї в тайних товариствах, анї конспіраціях — на се було у нас за мало почутя національної окремішности, а за багато льояльности. Впрочім рух сей, а радше перші проблєски руху обмежили ся на нечисленні одилиці. Як-раз в початках XIX в. австрійське пра-

ло в класі підготовляючій 3, в класі ІА аж 9, а в класі ІВ — 4. Персонал учительський складався з директора п. Северина Зарицького, директори-помічників п. Марії Прямівни і 15 учителів і учительок для звичайних предметів і 2 для надобовязкових. Бібліотека для учительства складалася з 637 томів, для молодіжки з 347. В географічній габілеті було 24 примірників до наглядної науки. Історичний габілет мав 52 примірників карт і образів. В звірнінній габілеті було 201 okazів, в ристинній 94 примірників okazів, в мінеральогічній 152, а в фізикальній 636 приладів і okazів.

— **Гробниця в Десятинній церкві.** Єще від минулого року ведуться в Десятинній церкві в Києві великі роботи коло віднови сего храму. На сї напрямки виасигнувало правительство квоту 10 тисяч рублів. В числі намірених робіт находиться також заміна камінної підлоги деревяною і устроєня кальориферного огріваня. При переведеню робіт задля уложєня кальориферних рур під кавотною частию храму, робітники — як доносить «Київлянин» — відкрили зовсім припадково істнованє в частині старинного фундаменту порожнього простору на вид нижи. При дальшій розслідї найдено гробницю більших розмірів з плити червоного граніту, закриту зверху такою самою плитою. Місце приміщеня сєй гробниці під частину лївого придїлу дає деякі дані до здогадї, що се гробниця, в якій находить ся моцї св. кн. Володимира, фундатора старинної Десятинної церкви. Як відомо, літописну Десятинну церкву заложив великий князь Володимир по своїм поверотї з Корсуна в 989 році. Храм був построний в честь Пресвятої Богородиці, посвячений р. 988. Назву десятинної церкви одержала тому, що єї основатель постановив віддавати що року десяту часть своїх доходів на єї удержанє. Над будовою храму трудили ся визначні византийські артисти. Була украшена численними мармурними колюмнами, мозаїкою, фресками і малюнками. Після переказу, в Десятинну церкву перенїс св. Володимир кости своєї бабки, великої княгинї Ольги. Опісля зложено тут моцї подруги св. Володимира, грецької царівни Анни (Олени) в 1011. р., сам великий князь Володимир в 1015. р., великий князь Ізяслав І в 1078. р. і єго син Ростислав в 1093. р. Київ перетерпїв нахїд Батия. Цїле місто з великокняжжими теремами і храмами знищено до самих основ. Не уїшла сумної долї і Десятинна церкву, перемінєна в купу розвалин. Більше чотирох сот лїт розвалини єї були оставленї на жертву негоди. Остала ся тільки могила румовища. Місце, на якім пишав ся величний храм, можна було пізнати тільки з оставків полудневого західного рога церкви, який єще держав ся. В такім видї застав Десятинну церкву митрополит Петро Могила. Жєлаючи зберечи оставлий останок храму, митрополит Могила приказав добудувати до него кивотну часть і устроїв невеличку церкву на імя Рождєства Богородиці. Сєй храм освячено 1636. р. При будові храму митрополит Могила розпорядив перевести докладний розслід старих фундаментів, при чїм найдено було двї гробниці з червоного граніту. Після сьвідєцтва написів виявилось, що се гробниці св. Володимира і єго подруги Анни. З гробниці св. Володимира винято голову, передано до

вительство відвертає ся від нас. Рускі виклади на університетї знесено, а від р. 1818 почали замикати рускі тривіальні школи, а заводити місто них польські і німецькі, мотивуючи се тим, що руска мова єще не вироблена і до научаня неспосібна — аргумент, який і до ринішнього дня доводить ся нам чути. І саме в ту пору виступають митр. Левицький і крїл. Ів. Могильницький завзято в обороні руских шкіл. Поруч з сїм виявує ся різкий спір Могильницького з Денисом Зубрицьким, батьком пізнішого мєксвофільства, який від агрономічних розвідок перекинув ся нагло на поле історично-філологічне, спір про самостійність нашої мови. Випливом сєй полєміки являють ся двї праці Могильницького: руска граматика і розправа о рускій мові.

Однак ті теоретичні елюкубрації і паперові протести не могли мати більшого впливу на нашу єспільність. Між тим рух національний крїпшав на Заходї щораз більше. В Славянщинї виступає цілий рид діячів і учених, котрих слава лунала в Європі, а котрих імена були на устах всіх: між Чехами Дубровський, Юнгман, Шафарик, між Словінцями: Копїтар, між Сербами: Вук-Караджич — всі вони підносили високо стяг національної окремішности свого народу і працювали над виробленем народної культури — се був живий примір, якою дорогою нам іти.
(Конець буде).

переховку в Києво-печерську Лавру, праву руку, передано в Софійський собор — і нижнюю чєлюсть, яка зберігає ся нині в Успенській соборі в Москві. Обї гробниці оставлено в тїм місци, де їх найдено, в сїй частині фундаменту Десятинної церкви, над якою, по переказу, находив ся полудневий подїл храму, посвячений св. Климєнтою. Церкву, побудовану митрополитом Могилою, дуже скоро підупала. В 1828. р. начала ся будова нинішньої Десятинної церкви, яку викінчено і посвячено в 1842. р. Підчас робіт при закладаню фундаментів знов натрафлено на гробницю з червоного граніту. Над одною з них, в лївім придїлі, побудовано мармуровий нагробник з написом, що під тим місцем находить ся гробниця з моцями св. Володимира.

— **3 Бережан** доносить: Дня 17. с. м. о 1. год. попол. відбудуть ся в сали тов-а «Надїя» в Бережанах звичайні загальні збори товариства політичного «Селянська Рада» з отсїм порядком дневним: 1) звіт уступаючого видїлу, 2) вибір нового видїлу, 3) внески членів.

— **3 Нового Санча** доносить: Загальні збори членів «Філії і Читальні Пресвіти» в Новім Санчи відбудуть ся в понедїлок дня 15. н. ст. серпня 1905 о 2. год. пополудня в сали Читальні «Пресвіти» в Новім Санчи. Всїх Ви. Членів просимо о живу участь в тих зборах. Не сьміє бракувати ані одного з заточників, вірних синів Руси України. Ми на те гарували через цілий рік, щоби овочами своєї праці повеличатись перед членами тай хочемо з жєрела, котре зовєсь «громада великий чоловік», зачерпнути живучої водиці до дальшої роботи. Спїніть братя всі як один на посвяченє власної хати тай на раду-пораду! В наших руках наша доля! Від Видїлів «Філії і Читальні Пресвіти» в Новім Санчи, 5. серпня 1904: *Петро Лїницький*, голова Філії. *Василь Яворський*, голова Читальні.

— **Повітовим маршалком в Турці** вибрано місцевого пароха і крїлошанина о. Михайла Прухницького, який був доси віцємаршалком.

— **Заряд ткацкої школи краєвої в Коросні** звїщає, що вже позали ся списи учеників на курс, який пічне ся дня 1. вересня. Условили до прийнятя ученика є: 1) Укінчена з добрим поступом будай народна школа, або відповідне образованє набуте иншим способом. 2) Укінчений 14. рік житя і відповідне фізичне уздібненє. — Наука є безплатною, а крім того ученики одержуть потрібні прибори до писаня, рисованя і книжки, та грошеві нагороди за практичні праці виконані в саялах школи. Ученики бідні а пильні можуть одержати запомоги в кравчих фондїх. Задачаю школи є практично і теоретично виобразувати своїх учеників на самостійних майстрів і заводових ткачів. Близших пояснєнь що-до прийнятя подаєть заряд школи.

— **Дирекция учительської семинарії в Станиславові** оповіщує: Іспит зрілости цілий і поправки рознічнуть ся дня 6. вересня о 8. год. рано частію письменною. Устний іспит рознічєть ся дня 12. вересня о 8. год. рано. Іспити кваліфікаційні для кандидатів на учительів шкіл народних рознічнуть ся перед комісією іспитовою в Станиславові дня 12. вересня о 8. год. рано письменними задачами.

— **Пожар торфовищ.** Величєзні торфовища коло Олеська горять від кількох двїв. Огонь вибух на двірських торфовищах коло Кут, але вже пересунув ся також на громадські пасовиска. Сусідним сєлам грозить велика небезпечність, бо на спалєнім просторі остали в попелї головні, які сильніший вітер мїг би рознести. Лише зливний дощ мїг би спинити пожеар, а при теперішній посуєї вигорять тисячі моргів торфових пасовиск, які вправдї не приносили великого хїсна, але й їх шкода.

— **Вісти з півн. Америки.** В амер. «Свободї» оголошено конкурє на прийняте руских хлопцїв до повозаснованої Рускої Бурси с. в «Інституту науково-виховавчого під покровом св. О. Николая» в Новім Йорку. Настоятелем бурси буде о. Павло Тимкевич. До бурси будуть приймати хлопцїв від 10 лїт за оплатою 12 або 10 дол. місячно відповідно до заможности батька. Бурсаки будуть ходити до низших і висших шкіл англійських, та до шкіл ремісничих. В дома будуть учити ся: релїгії, св. письма, руского читаня і письма, церковного сьнєву і музики, рускої історії, географії і письменства.

— **Страйк фякрів.** Львівські дорожкарї в числі понад 300 зїбрали ся вчєра рано на нараду і між иншими ухвалили: жадати знесеня інспекції на кількох становисках, приличного поведєня поліціянтів з дорожкарями, устанєвленя окремого бюра для дорожкарських справ і т. п. Головною причиною до скликаня вчєрашних зборів було перше жаданє дорожкарів, так як поліція зарядила, аби фякри по черзї стояли коло костєла св. Антонія, на пл. Домбровського і коло дому інвалідів. Попри резолюцію що-до сєй справи ухвалєно єще инші резолюції і порішено застрайкувати, коли поліція до двох тижнів не даєть прихильної відповіді. В часї нарад дорожкарів тяжко було найти у Львові якого фякра.

— **Арештованє.** З Бучача доносить, що жан-

дармерія арештувала онодї бувшу завідательку пошти в Осєвцях, п. Е. К., яка мала здефравдувати грошевий лист на 500 К і допустити ся єще инших неправоливностей. Папо К. засуспендовано перед двома місяцями в наслідок перевєденого шконтра пошти, а найдений брак мала она покрити. Коли сєго не зробила, увязнено єї, мимо того, що она випєрає ся вини.

— **Корсети** виходять з ужитку щораз більше. Минулий рік був переломовим роком в уживаню сих жєньських кайдан. Всї фабрики корсетів мусїли в минулім році обмежити вибір корсетів, а одна з найбільших фабрик в Австрії зовсім збанкрутовала. Вивіз корсетів з Австрії до Угорщини упав в 1903. р. з 995 сотнарів на 902 сотнарі.

— **Папа Пій X** а ношенє бороди сьвященниками. Італійські часописи доносить, що Сьв. Отець приймаючи недавно італійських путників, що вертали з св. землі, побачив, що сьвященники, які були між ними, мали бороди. Сьв. Отець, сказав: «О, які бороди! Я знаю одного пароха, для якого голєнє було мукєю. Він часто говорив: Як би я був папою, то позволив би сьвященникам ходити з бородами. А коли хочете знати, хто був тим парохом, то я вам скажу: се я був». Відтак говорив Папа далї: «Я готов дозволити кождому носити бороду, хто тільки подаєть на те яку причину. Треба лише внести просьбу. Я обіцяв се вже яко парох». — Питанє лишє, чи то все правда, що пишуть газети.

— **Конкурс.** Видїл Тов-а «Руско-українська селянська бурса» в Бродах подає сим до відомости, що з початком шкільного року 1904/5 знайдє 16 селянських синів поміщенє в селянській повітовій бурсї в Бродах під отсїми условиями: Місячна оплата 16 К готівкою або в натуральїх після умови. За ту оплату одержують шитомцї повне удержанє окрім праця. Родичі зглядно опікуни мають вписати ся в члєни товариства. Ученики викажуть ся при вступї достаточною скількості біля, постелї і лїжком. Поданя замєтронєні в сьвідєцтво убожєства, шкільнє і деклєрацію що-до оплати, належить вносити найдальше до 25. серпня 1905 на руки п. Івана Герасимовича ц. к. адюнкта судового в Бродах. — *Видїл.*

— **Родимцї!** Не забувайте на приватну жіночу семинарію у Львові, удержувану Тов-ом педагогічним і присилайте постійні жертви! Вписуйтесь громадно в члєни сєго Товариства і впривнуйте залєглости. Вписовє вносить 1 К. Прєнумеруйте часописє для дїтей «Дзвінок» і часописє «Учитель», так щоби они могли при більшїм числі переддєлатників стати на єще висшїм щєблї і відповісти всім бажаням сьвідємих читачів. Адреса касиєра: А. Алиськевич (ул. Кухановського 15 Б.)

— **Дрібні вїсти.** У президента міністрів д-ра Кербера, в часї єго побугу у Львові, буде депутация бурмістрів попалєних міст: Бжеєска, Бучача, Десятинна, Соколова і Струсова, аби просити міністра о безпроцентовї позички на відбудову міст. — В Кропивнику, калуського повіта, помер ємер. учитель Прокоп Кушлик в 79. році житя і записав «Общєству Качковського» 19 моргів ґрунту. — Заг. збори качковського «Общєства ім. Качковського» відбудуть ся дня 8. вересня у Львові. — Будапєштенський соціалїстичний робітничий устроїли вчєра демонстраційний похід по містї для зазначєня свого стачовища що до заряджєнь власти проти робітників. В походї мало бути 20.000 осіб. — В Леонї коло Мадриту пук котел в залїзничій лєокомотивї особового поїзду. Наслідком сєго вози поторожили ся, при чїм один подорожний згинув, 4 було ранєних тяжко, а 16 легко ранєних.

— **3 перемискої єпархії.** Презєнти одержали: Волод. Ясєницький на Радивєчї, Богдан Полянський на Чорнорікї, Іван Радецький на Бувїв, Орєст Копистянський на Лубну, Орєст Солтикевич на Улюч. До кан. інституції завізвані: Евст. Касюрак на Шумяч, Іван Сєнішин на Кунинську Волю, Теоф. Скобельський на Горуцко, Іван Залєць на Смільник. Завідательство в Хировї одержав Іван Ольшанський. Сотрудництво в Радивєчї одержав Василь Пинило. Відпустку для поратєваня здоровля одержали: Мих. Бачинський на 6 тижнів, Ієрон Борковський на 4 тижні.

В кождїй рускій хатї повинна бути на стїні мала всєї Русї-України, видана Р. Тов-ом педагогічним у Львові. (Величина : 75×59 см.). Коштує лишє 40 сот. Молодїж при наудї чи забаві все буде мати перед очима наглядний образ нашої великої Вітчизни.

Телеграми

з дня 9. серпня.

Відєнь. W. Allg. Ztg. доносить, що в перєсправах торговельних договорів доведєно вже до порозуміня. Перєсправи однак перєрвано дотї, поки австрійське правительство не затвердить уложєних доси точок.

Льондон. Король Едвард їде в середу до Марієнбаду.

Париж. До генеральних рад вибрано 883 міністеріяльних приклонників, с. є о 199 більше, чим було попередно.

Льондон. Англійське військо розложило ся табором перед столицею Тибету, Лясею. Начальник Непалу прибув з порученя Далій-Лями до Англійців і запоручив їм, що Тибетанці приймуть їх протекторат. Командант заборонив Англійцям входити до «святого міста», за яке Тибетанці уважають Лясею.

Надіслане.

Др. Мирон Вахнянин

лікар клініки львівського універс., б. лікар клініки проф. Ляйдена в Берліні
ординує у внутрішніх недугах від 3—5 попол.
ул. Академічна ч. 26. (мезанін).

ОКУЛІСТ

Др. ЯРОСЛАВ ГРУШКЕВИЧ

ординує
при ул. Личаківській ч. 19 А від 11—12 і від 4—5.

Братя Терціярі св. Франца

(у Львові, ул. Клепарівська ч. 15) займають, переважно в зимовій порі, убогих працюю при виробі меблів гнутих із сирого матеріялу (огвільовані, політуровані, вилітані і складані). Ті меблі, старанно і тривало зроблені, продає ся по приступних цінах. В варстатах Братів Терціярів можна також направляти меблі. Меблі до направи або закуплені привозять і відвозять висилані вози або носять убогі діти остаючи в тим заведеню. (3—10)

Найновіший твір

Л. Лопатинського ПАРАЦЯ

комедія в 3 актах зі сьпівами
(з побуту літників)

відзначає ся невичерпаним йовіальним гумором і жвавим діяльогом. Ся комедія збогачує знатно галерію типів у наших народних штуках так з кругів селян, як і міщухів. Сьмішність ситуацій і характерів розміщена рівномірно між мужиків і панів, і тому ся комедія надає ся надзвичайно до вистав по читальнях, бо селянин не буде тут бачив себе як звичайно в комедії упослідженим недотепом, але противно має нагоду посьміяти ся трохи і з містових літників. Попри те все сей твір носить на собі знамя етичної і патріотичної сьвідомости.

— Ціна 2 кор. —

Набути можна у накладчика С. Горука у Львові, пл. Домбровського ч. 1, і в книгарнях.

Читайте!

Читайте!

Повне видане Творів ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

коштує лише 2 корони!

Товариство «Просьвіта» бажаючи, щоби в кожній руській хаті находили ся Твори Тараса Шевченка, видано сими днями найдешевший збірник сих творів п. з. «ПОЕЗИИ Т. ШЕВЧЕНКА». Книжка, оправлена в полотно з золоченими витискама, може бути найгарнішою окрасою руських хат. Папір веліновий, формат на взір європейських клясиків, сторів 698.

При замовленю 10 прим. даємо 10% опушту. Висилає ся тільки за надісланем 2 кор. 30 сот. на адресу: **КАНЦЕЛЯРИЯ «ПРОСЬВІТИ» у ЛЬВОВІ** (Ринок ч. 10).

Товариство «Просьвіта» у Львові

підняло ся в сїм році виданя, якого потреба для всеї нашої суспільности дуже діямаючо дає ся відбувати. Іменно під редакцією голови Товариства «Просьвіти» проф. Юліяна Романчука маюють видавати ся твори наших найзнаменитших письменників в ціли їх спонуларизованя. Перша книжка, яко том I. «Рускої письменности», обнимаючий твори Котляревського, Артемовського-Гулака (межи ними і зовсім ще незнамі) і Гребінки, з портретами і короткими житєписами авторів вже появила ся і продає ся в гарній оправі по 1 кор., в найгарнійшій оправі 1-50 кор. На пересилку поштово долучати треба 30 сот. більше. Висилає ся тільки за попередним надісланем гроший або за побранем поштовим (Nachnahme).

Позаяк наклад виносить всего 3000 примірників, проте просимо спінити ся з замовленнями.

Дістати можна в Канцелярії Товариства «Просьвіти» у Львові, Ринок 10.

За певну і добру льокацію поручаємо:

- 4 1/2% листи гіпотечні
- 4% листи гіпотечні
- 5% листи гіпотечні преміовані
- 4% листи Товариства кредитового земского
- 4% і 4 1/2% листи Банку краєвого
- 4% позичку краєву
- 4% облігації пропінацийні

і всілякі ренти державні
Ті папери продаємо і купуємо по найточнійшій курсі деннім.

КОНТОРА ВИМІНИ

ц. к. упр. гал. акц.

БАНКУ Гіпотечного

— Краєва Рада шкільна апробувала слїдуючі виданя Руского Тов-а педагогічного на нагороди пильности і до бібліотек шкіл народних:

	(брошуров.)	(оправл.)
Оповіданя для дітей	40 сот.	54 сот.
Оповіданя Котренка	40 "	54 "
Оповіданя Коцюбинського	40 "	54 "
Переклади Кримського	40 "	54 "
Дитячі оповіданя, Мамин Сибіряка	30 "	54 "
Байки Пушкіна	30 "	44 "
Оповіданя Марка Вовчка ч. I	30 "	60 "
Марта Борецька	40 "	44 "
На прїчках	40 "	60 "
Народні думи, д-ра Пачовського	40 "	54 "
Казки, гр. А. Толстого	30 "	44 "
Поеми, О. Кониського	20 "	34 "
Покarana лож, комедийка	20 "	30 "
Малій сьпіванник	16 "	30 "
Серед цвітїв, комедія в 2 діях	1 К	1 К 30 "
Лис Микита, Гете-Франко	20 сот.	
Перша китичка, Ярошинської	20 "	54 сот.
Друга китичка, Ярошинської	50 "	2 К 90 "
обі разом		
Андерсен, Казки IV і V ч.	48 сот.	75 сот.
5 частий разом опр.	40 "	60 "
Для шкіл виділових апробовано:	30 "	60 "
Дивні пригоди комаха, Саггвіна		
Інститутка, М. Вовчка		
Шекспір в повістках		

НАКЛАД А. ХОЙНАЦКОГО.

Бернстерне Бернсо

LABOREMUS

драма в 3 актах.

переложена після авторизованого, німецького виданя Львом Лопатинським.

Модерна тема і модерне наскрізь єї переведеня. Діяльог є справді містерною пластичною драматичною роботою. Єго читати єможе більшим вдоленем, як бачити на сцені, де певно пропадає не один дотепний натяк та тонка відтїнка.

Насути можна в Ставропигійській книгарні у Львові.

В книгарні Товариства ім. Шевченка в книгарні Ставропигійській можна дістати отсі праці видані проф. д-ром Ів. Коначом:

Будучність гімназий. Ціна 1 К.

Партийна політика і морал. Ц. 50 с.

Родинне житє (під розвагу руским «соколкам і паннам»). Ц. 50 с.

Соціялізм, етина і політика (під розвагу «старшим і молодшим»). Ц. 50 с.

Три перші праці зладжені на основі творів професора берлінського університету д-ра Фрідріха Паульзена.

ОБЕЗПЕЧАЙТЕ БУДИНКИ, ДВИЖИМОСТИ, ЗБІЖЕ І ПАШУ

против огневих шкід

в одинокім рускім Товаристві асекураційнім

„ДНІСТЕР“

ТОВАРИСТВО ДНІСТЕР опирає ся на взаїмности членів, то значить, звертає членам щорічну чисту надвижку. Звороти виносили за р. 1900, 1901 і 1902 суму 219.332 кор. т. є 8%.

ШКОДИ ліквідує ДНІСТЕР скоро при участі місцевих членів і делегатів. Від 1893 до 1903 виплатив ДНІСТЕР відшкодовань на суму 4.181.869 кор.

ФОНДИ ДНІСТРА з кінцем 1903 р. виносять 1.013.691 кор. і уміщені в пупільярних цінних паперах.

ПОЛІСИ ДНІСТРА приймає при позичках Банк краєвий і каси ощадности.

АГЕНЦІИ ДНІСТРА находять ся у всіх містах, місточках і многих селах і легко кождому обезпечити ся через агента; ДНІСТЕР уділяє агенції господарям, де еще на більший округ нема агенції. Агенти заробили вже 537.815 кор. провізії.

НА ЖИТЕ треба обезпечити ся через ДНІСТЕР в Товаристві краківскім; власпу провізїю від таких обезпечень дає ДНІСТЕР на рускі добродійні ціли; тому на житє обезпечайте ся тільки через ДНІСТЕР.

ТОВАРИСТВО ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР“

у Львові, ринок 10, в домі «Просьвіти».